

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 544/2013-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. februára 2014 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti KATYS s. r. o., Škultétyho 1, Košice, zastúpenej advokátom JUDr. Richardom Kovalčíkom, Advokátska kancelária, Rázusova 1, Košice, pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 61/2000 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti KATYS s. r. o. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 61/2000 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 61/2000 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných priet'ahov.

3. Obchodnej spoločnosti KATYS s. r. o. **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava III **p o v i n n ý** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** uhradiť obchodnej spoločnosti KATYS s. r. o. trovy konania v sume 331,13 € (slovom tristotridsaťjeden eur a trinásť centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. Richarda Kovalčíka, Advokátska kancelária, Rázusova 1, Košice.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 544/2013-10 z 5. novembra 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti KATYS s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 61/2000.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3919/2013 doručeným ústavnému súdu 16. januára 2014, v ktorom ku skutkovej a právnej zložitosti sporu uviedol:

„Možno sa stotožniť s názorom, že do dnešného dňa nebolo vo veci právoplatne rozhodnuté, keď pôvodný prvostupňový rozsudok z roku 2007 bol rozhodnutím odvolacieho súdu z roku 2010 zrušený. Ako vyplýva z prehľadu pripojených procesných úkonov nemožno konštatovať, že by Okresný súd Bratislava III vo veci nekonal. Predovšetkým navrhujem Ústavnému súdu SR, aby čo sa týka dĺžky konania prihliadol predovšetkým na správanie účastníkov a to z nasledovných dôvodov:

1/ Žaloba bola podaná dňa 18. 01. 2000, ale na nepríslušnom súde Okresný súd Košice I, ktorý až následne postúpil vec Okresnému súdu Bratislava III, pričom súdny poplatok bol zaplatený až dňa 25. 05. 2001 po tom, ako súd nevyhovel návrhu navrhovateľa na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

2/ Vo veci bolo celkovo vytýčených ku dnešnému dňu 18 termínov pojednávania, z toho iba 5 bolo meritórnych, na ktorých bolo možné konať vo veci samej a na ktoré sa zúčastnili účastníci konania. Termíny pojednávania 12. 02. 2003, 21. 07. 2004, 23. 11. 2004, 16. 02. 2005, 19. 12. 2006, 13. 02. 2007, 21. 09. 2007, 11. 10. 2007, 03. 12. 2012, 31. 08. 2011 boli odročované z dôvodu, že sa nedostavili účastníci konania, resp. žiadali o odročenie pojednávania. Pojednanie dňa 23. 01. 2012 bolo odročené pre návrh na prerušenie konania, ktorý až následne bol účastníkmi písomne doručený do spisu a po vyjadrení všetkých účastníkov k tomuto návrhu bol uznesením zo dňa 20. 07. 2012 zamietnutý.

Vzhľadom na to, že ústavná sťažnosť smeruje proti Okresnému súdu Bratislava III navrhujem, aby ústavný súd zohľadnil i tú skutočnosť, že v čase od 11. 08. 2008 do 17. 06. 2010 sa spis nachádzal na Krajskom súde v Bratislave v dôsledku odvolacieho konania, pričom za toto obdobie nemohol Okresný súd Bratislava III konanie ovplyvniť.

Pokiaľ v ústavnej sťažnosti poukazuje sťažovateľ na to, že po zrušení rozsudku odvolacím súdom uznesením zo dňa 26. 03. 2010 sa konalo pojednanie až dňa 30. 09. 2010, tak súd poukazuje na to, že spis z krajského súdu bol vrátený 17. 06. 2010, následne úpravou sudkyne bol vytýčený termín pojednávania na 30. 09. 2010. Na tomto pojednaní boli meritórne vypočutí účastníci konania. Pokiaľ sťažovateľ poukazuje na to, že ďalšie pojednanie sa uskutočnilo až 23. 01. 2012, tak súd poukazuje na to, že termín pojednávania bol vytýčený na 30. 08. 2011, avšak toto pojednanie bolo odročené z dôvodu nedostavenia sa účastníkov. Pojednanie dňa 23. 01. 2012 bolo odročené

vzhľadom na návrh odporcu na prerušenie konania na neurčito. V čase od 23. 01. 2012 do 03. 12. 2012, kedy bolo vytýčené ďalšie pojednávanie, súd rozhodoval o návrhu na prerušenie konania, keď urgoval odporcu o zaslanie písomného návrhu na prerušenie konania a tento následne doručoval navrhovateľovi na vyjadrenie. Medzi pojednávaniami zo dňa 23. 01. 2012 a 28. 08. 2013, na ktoré poukazuje sťažovateľ, boli ešte pojednávania dňa 03. 12. 2012 a 20. 02. 2013, keď pojednávanie 20. 02. 2013 bolo odročené na neurčito pre práceneschopnosť zákonného sudcu. Čo sa týka pojednávania dňa 28. 08. 2013, ktoré sťažovateľ popisuje vo svojej sťažnosti, tak v tejto súvislosti poukazujem na to, že toto bolo odročené na neurčito z dôvodu, že ako právny zástupca navrhovateľa, tak i právny zástupca odporcu žiadali o poskytnutie lehoty za účelom označenia svedkov, ktorých navrhujú vypočuť. V nadväznosti na toto pojednávanie odporca zaslal 30. 09. 2013 súdu listinný dôkaz a navrhovateľ označil mená, priezviská a adresy svedkov, ktorých navrhuje vypočuť a následne bol vytýčený termín pojednávania na 29. 01. 2014.“

Súčasťou vyjadrenia bola aj podrobná chronológia procesných úkonov okresného súdu.

Okresný súd vo svojom vyjadrení v závere uviedol, že „Vzhľadom na uvedené skutočnosti mám za to, že k dĺžke konania prispela nie neefektívna činnosť Okresného súdu Bratislava III, ale skutočnosť, že účastníci sa nedostavovali na riadne vytýčené termíny pojednávania, žiadali o odročenie z rôznych dôvodov, čo malo podstatný vplyv na dĺžku konania. I vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhované priznanie nemajetkovej ujmy vo výške 6.000,- Eur je podľa môjho názoru zrejme neprimerané.“

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 13 C 61/2000 ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, čo sa týka predloženej chronológie, aké uviedol okresný súd, preto ich považoval za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov..., a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľky v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovávanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o zaplatenie 13 600,02 € z titulu bezdôvodného obohatenia tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité. Ústavný súd nezistil, že by išlo o právne alebo skutkovo zložitú vec.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria, t. j. hodnotenia prípadných zbytočných priet'ahov v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania podstatne prispeli aj okolnosti na strane s'ťažovateľky. S'ťažovateľka, resp. jej právny zástupca požiadali o odročenie pojednávania na okresnom súde určených na 22. november 2004, 16. február 2005, 27. marec 2007, 21. september 2007, 11. október 2007 a 30. august 2011 a pojednávania na krajskom súde určených na 21. január 2010 a 11. marec 2010. S'ťažovateľka využila aj právo na podanie námietky zaujatosti zákonného sudcu faxovým podaním z 9. februára 2005, ktorá nebola doplnená do termínu pojednávania 16. februára 2005, v dôsledku čoho bolo potrebné pojednávanie na okresnom súde odročiť. Táto námietka bola následne doplnená písomným podaním (17. marca 2005), avšak okresný súd 5. apríla 2005 oznámil s'ťažovateľke, že námietka zaujatosti zákonného sudcu bola podaná oneskorene (§ 15a ods. 2 OSP), a preto nebolo možné na ňu prihliadnuť. Na druhej strane ústavný súd pri hodnotení postupu s'ťažovateľky bral do úvahy i to, že ako účastníčka konania nesporne má právo na tento procesný úkon, ktorý urobila. Za priet'ahy vzniknuté v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03). V súlade s touto judikatúrou preto dobu potrebnú na rozhodnutie o s'ťažovateľkou uplatnených procesných právach ústavný

súd nezapočítal do doby zbytočných priesťahov v konaní okresného súdu (obdobne III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania 13 rokov a 9 mesiacov, z toho na okresnom súde od 20. apríla 2000, t. j. 11 rokov a 11 mesiacov [s výnimkou od 11. augusta 2008 do 17. júna 2010, keď sa spis nachádzal na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) 1 rok a 10 mesiacov v dôsledku odvolacieho konania], je už samo osebe neprimerané.

Okresný súd vykonal síce množstvo jednoduchých procesných úkonov, ako to vyplýva z predloženého prehľadu, nariadil viac pojednávanií (účastníci veľakrát požiadali o odročenie pojednávania) a ústavný súd nezistil väčšie obdobia jeho úplnej nečinnosti, ale napriek tomu ústavný súd poukazuje na to, že postup okresného súdu v napadnutom konaní bol neefektívny, čo vyplýva predovšetkým z toho, že rozsudok okresného súdu z 30. októbra 2007 bol krajským súdom zrušený a vec bola okresnému súdu vrátená na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Keďže všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý mal smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzala, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02), a jeho neefektívna činnosť mala rozhodne vplyv na doterajšiu dĺžku konania, ústavný súd preto nemohol akceptovať vyjadrenie okresného súdu, že vo veci samej konal a zbytočné priesťahy v konaní neboli zistené.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti preto ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je ním vedené pod sp. zn. 13 C 61/2000, došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Pretože ústavný súd zistil porušenie označeného základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 61/2000, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza s'ťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

S'ťažovateľka vo svojej s'ťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadost'účinenia v sume 6 000 € z dôvodov v nej uvedených.

Cieľom primeraného finančného zadost'účinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý

vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 61/2000 berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci považoval priznanie sumy 1 000 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Uvedenú sumu ústavný súd priznal s prihliadnutím na to, že sťažovateľka, resp. jej právny zástupca sa nezúčastnili viacerých pojednávaní, ktorých neúčasť ospravedlnili, čím prispeli k predĺženiu celého konania (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky trovy konania vyčíslil sumou 552,21 €, a to za tri úkony právnej služby vrátane dane z pridanej hodnoty.

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľke náhradu trov konania. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2012 v sume 781 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 130,16 €. Ďalej má právna zástupkyňa sťažovateľky aj nárok na náhradu režijného paušálu 7,81 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Právna zástupkyňa je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena

a náhrady zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľke, spolu predstavuje sumu 331,13 €. Ústavný súd nepriznal náhradu trov konania za tretí úkon – stanovisko právneho zástupcu sťažovateľky k vyjadreniu predsedu okresného súdu z dôvodu, že išlo o úkon zo strany ústavného súdu nevyžiadaný (bod 4 výroku nálezu).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. februára 2014